

УДК 82.0:316.48:07(477)

Чернюк С. Л.

кандидат філологічних наук

Соціально-політична та літературна комунікації в епіцентрі: поезія Євромайдану (Майдану)

Від кінця листопада 2013 року не лише Євромайдан (Майдан), але й український контент у соціальних мережах заповнюється розмаїтими поетичними інтерпретаціями актуальних політичних подій України, складаючи консолідуючий темпоральний полілог-щоденник нації. У статті визначені мотиви, образи, форми існування й функції такої поезії.

Ключові слова: сучасна літературна комунікація, поезія Євромайдану (Майдану), темпоральний суспільний полілог-щоденник, суспільно-політична комунікація, експресивно-прагматична комунікація.

Ледве наприкінці дев'яностих стихли модерністські дискусії про вічну переобтяженість української літератури громадсько-політичними проблемами й функціями, через що, ніби, доводилося поступатися естетичними вартостями, як Євромайдан (Майдан), трагічний бренд України в сьогоденні світу, знову актуалізував власне соціальні функції. Але в умовах постмодерної свідомості, яка не квапиться протиставляти соціально-прагматичне й естетичне, високе й кітч, актуалізація таких функцій виглядає органічною без заперечення естетичних.

Предмет цього дослідження – мотиви, образи, форми й особливості побутування поезії на мотиви Євромайдану (Майдану), що виникла й розповсюджувалася на Майдані й у соціальних мережах «Фейсбук» і «Вконтакте» за спонукою реципієнтів, керованих особистим бажанням чи переконаннями, у період від кінця листопада 2013 року до травня 2014 року. Предмет дослідження характеризується розімкнутістю через значний обсяг і особливості побутування.

У «Фейсбуку» на 18.06.2014 р. наявні сторінки «Поезія Майдану» [1], заснована 13.02.2014 р., «Поезія Євромайдану» [2] від 30.01.2014 р., «Бібліотека Майдану» [3], від 26.01.2014 р., розташована в Українському Домі, учасники якої проводять перфоменси, присвячені Євромайдану, публічні читання поезій Євромайдану й анонсують книжкові видання про Майдан і Революцію, а також сторінка «Вірші та поеми Української революції 2014» від 23.02.2014 р. [4]. У мережі «Вконтакте» – «Поезія Майдану та Революції / Ні війни» [5] (312 підписчиків на 18.06.2014) з першим дописом – портретом Т.Шевченка від 8.02.2014 р. У мережі «Однокласники» – «Поэзия Майдана» [6] (401 учасник на 18.06.2014), створена 30.01.2014 р., є вірші на тему Майдану в групах «Вірші українською мовою» [7] та «Місто Львів – Город Львов «Відродження» [8]. Тексти, розглянуті в цьому дослідженні, з'являлися в названих цільових групах ФБ, у стрічці новин, а також у групі «Євромайдан 2013» [9] як репости чи дописи реальних користувачів, причетних чи не причетних до професійного письменства. Твори Галини Фесюк і Людмили Яцури були надіслані у відповідь на моє оголошення на сторінці ФБ. У статті збережено правопис дописів.

Матеріал обмежено текстами, в яких висловлене позитивне ставлення до ідеї Майдану. Питання поезії з неприхильною до Майдану думкою, розглядалося принагідно. Спираючись на перегляд групи Антимайдану на ФБ [10], можна твердити, що така поезія – авторська, переважно це політична сатира наклепницького характеру низької художньої вартості за авторством «Сергей Мырдин» із Ужгорода [11], призволенником творчості якого був у цей період «Александр Пиренейский-Розенберг» із Естонії [12]. Фактично сторінка «Александра» на 18.06.2014 р. – суцільний репост творів Мирдіна. Виявлені також дві поезії з незазначеним авторством (у період із березня до середини червня 2014 р.) на сторінках ФБ «Александр Тарадин» і «Соловьев Евгений». Аналогічних до майданівських сторінок чи спільнот поезії Антимайдану на 18.06. 2014 р. не виявлено. Порівняння майданівських і антимайданівських сторінок оприявнює, що поезія не надто цікавить прихильників антимайдану з користувачів ФБ.

Збирання розпочато, коли в стрічці новин систематично почала з'являтися поезія з відповідними мотивами. Першими виявилися не

оригінальні твори, а переробка загальновідомих радянських пісень із незазначеним авторством на сайті розваг «Український Щитоносець» ФБ [13] 30 листопада «Вставай, страна огромная...» і «Я спросил Захарченко...» (з підзаголовком «Народна творчість») (на жаль, зараз ці пости відсутні на вказаній сторінці):

<i>«Вставай, Страна огромная, вставай на смертный бой С бандитской силой тёмною, с безмозглою ордой... [...]»</i>	<i>«Я спросил Захарченко Где моя милиция Министр не ответил мне Качая головой [...]»</i>
<i>Дадим отпор душителям Украинских идей, Насильникам, грабителям, обманщикам людей... [...]»</i>	<i>Я спросил у Путина Где моя милиция Путин же ответил мне Закрытием Дождя [...]»</i>
<i>Пусть ярость благородная вскипает, как волна, Грядёт война народная – с бандитами война</i>	<i>Я спросил у Яныка Где моя милиция Янык скрылся в облаке Не ответил мне [...]»</i>
<i>P.S.: да простит мне А.А. Бодє переделку текста его песни»</i>	<i>Друг ответил преданный Друг ответил искренний [...]»</i>
	<i>Была тебе милиция, а стала пидорас.»</i>

Несподіване жорстоке побиття студентів під приводом встановлення ялинки перед різдвяно-новорічними святкуваннями викликають появу інтимно-громадянських послань, віршів-вибачень перед дітьми за жорстокість світу, особливо яскраву на тлі Миколая і Різдва, традиційно асоційованих із любов'ю та добротою. 6 грудня українська письменниця, віднедавна жителька Македонії, Анна Багряна [14] пише ліричне послання до своєї маленької донечки:

*«Хоч зима й не така жорстока,
як північне братання, та поки
на Майдані живі потоки
з України змивають роки –
там, де нас, моя доню, немає, –*

*ти пробач мені цей неспокій,
що з грудей моїх витікає...
Ще півкроку орді – до краю...»*

15 грудня на Майдані переписано з листівки послання до сина за підписом «Тато Олег» із алюзією на «І Архімед, і Галілей...» Тараса Шевченка:

СИНУ НА МИКОЛАЯ

*«Зима така тринадцята, з колючими морозами,
Та ти на це, мій Ангеле, сьогодні не зважай, –
Бо десь за перелазами, бо десь за перелогами
В свою щорічну подорож рушає Миколай. [...]
І байдуже, що тато твій з колючою щетиною,
Що пахне незвичайно так він димом барикад [...]
Цілую твоє фото я губами перестиглими,
Всміхаєшся до мене ти у вранішній імлі, –
Ще свого Миколая ми разом зустріти встигнемо
На кращій, на оновленій і звільненій землі!»*

Поезія Шевченка, як і громадянсько-патріотична поезія українських модерністів, «шістдесятників», була постійним аудіальним чи візуальним супроводом Євромайдану (Майдану) у формі громадського читання зі сцени, перфомену, графіті, листівок. Трагічним символом Майдану стало емоційне читання уривка з «Кавказу» Шевченка Сергієм Нігояном – молодим вірменином із Дніпропетровської області, батьки якого переселилися до України, рятуючись від війни в Нагірному Карабасі. Драматична загибель Сергія 22 січня, який був серед перших застрелених снайперами, актуалізувала потужний семантично-комунікативний консолідуючий дискурс поеми Шевченка, присвяченої загиблому у війні на Кавказі другові Якову де Бальмену.

Тема Майдану виразно прописана відомим письменником Олександром Ірванцем [15], творчість якого, оприлюднювана на ФБ, в цей час помітно активізується, починаючи з грудня тематика Майдану – стала. Письменник, як свідчать заголовки й датування, усвідомлено творить сатирично-гумористичний і ліричний онлайн-щоденник:

<p>ПРО ЗАРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ <i>Не лякаючись ні нападів ні опадів, Вірність зберігаючи дідам, Раз на дев'ять років у листопаді Мій народ виходить на Майдан!</i> (26 листопада 2013)</p>	<p>П'ЯТНИЦЯ, 20 ГРУДНЯ VIGILIA, або МОЇ НІЧНІ ЧУВАННЯ <i>Начебто іще й не надійшло Різдро, Та уже полками чималими Загатило Іродове воїнство Вулиці твої, Єрусалиме. Зі значним відсотком вірогідності Розвідка донесла про можливість Скорого народження тут Гідності, Й Віри у Добро і Справедливість. Ось тому вояки й заходилися Нюшити – бо ще й чутки враховують, Ніби те маля вже народилося, І його в народі переховують. [...] Ми його і виглядим, і виходим, Хліба віддамо крихти останні. Ми його своїм зігрієм диханням В потаємних яслах на Майдані. [...]</i></p>
<p>НЕДІЛЯ, ВЕЧІР <i>І на новенькі гарні білі тапки Йому вже скинулися бабки з Бесарабки...</i> (8 грудня 2014)</p>	
<p>ПОНЕДІЛОК, 9 ГРУДНЯ <i>Пора була не пізня, швидше рання. Двірник уламків ще не прибирав. І падав сніг на постамент розбитого тирана. І десь дрижав іще живий тиран.</i></p>	
<p>ЧЕТВЕР, 12.12.13. НЕПОТРІБНЕ ЗАКРЕСЛИТИ <i>Тверезо на світ подивіться, Й різницю збагнете одразу Між «треба валити звідси» І «треба валити цю владу!!</i></p>	<p><i>...Та в ім'я державних справ Він з-під крапельниці встав [...] І таке усім сказав: «В мене грип і ОРЗ, І морозить, і трясе, Хто не так проголосує – Той додому поповзе!» (30.01.2014)</i></p>
<p>ЧЕТВЕР, 19.XII. <i>Миколаю, що б сказав ти Щодо зміни правил гри? Не принось ти нам презенти. Краще дещо заברי!..</i> 23 СІЧНЯ <i>Нашому бідосі у Давосі Навіть погуляти не вдалося</i></p>	<p>НІЧ НА 11-те <i>Змивай новорічне похмілля. Для тебе сумна новина: Скінчилося перемир'я, У твоїй країні – війна! [...] І як воно буде – нести В майбутнє оцю вину?! Збираймося, браття і сестри. Пора іти на війну!.. (11.01.2014)</i></p>

Наведених прикладів достатньо для твердження, що ця поезія – моментальна художня реакція на реальні події: повалення пам'ятника Леніну, поїздка Януковича до Давосу, учасники якого його проігнорували, залякування «хворим» Януковичем депутатів Партії Регіонів. Художні рефлексії над зворушливим святом Миколая в Олександра Ірванця й у Тата Олега також набувають політичного забарвлення, але тут не інтимного, а гумористичного, як і в Артема Полежаки [16], відомого українського співака та поета-слемера, що також протягом Майдану оприлюднює на ФБ сатирично-гумористичні твори.

У віршах-закликах Людмили Яцури «Не допустить, сини, щоб Ваша мама...», «Хіба вбивають за любов...» і Галини Фесюк «Не складайте, майданівці, крила...», «Воздасться кожному за нелюбов...», «Хотіли вбити в тілі відчуття, До нагоди розділи на морозі...» переважає традиційне віршування, народницька поетика й так само наявні алюзії до актуальних політичних подій.

На початку січня комунікація з використанням поезії менш інтенсивна, але й далші свята набувають патріотичного забарвлення. 13 січня Наталія Крісман [17] створює мотиватор: фото дівчинки в віночку й вишиванці, підписане «Я – маленька Україна, / Але виросту колись, / Аби мрії про велику / У батьків моїх збулись». Ця львівська поетка, юрист за фахом, так само веде на ФБ поетичний щоденник, але ліричного змісту.

Перша публічна інформація про вбитих Сергія Нігояна і Михайла Жизневського 22 січня – і естетична рефлексія «Вічна війна» українського поета з Америки Василя Махна [18], у якій звучить слово «війна»:

*«що відбувається там на Майдані?
під ці перестуки барабанні
що в тім повітрі горить і горить?
знову війна але хто з гемороєм
навіть не стане останнім героєм
хай барабан не мовчить! [...]
снайпер стріляє січневого ранку
падає сніг в продірявлену рану
значить війна і ніхто не відступить
бо на Грушевського – лінія фронту [...]*

*всім убієнним пам'ять і слава
вічна пам'ять
і вічна війна!»*

18 січня Олександр Ірванець [15] поширює світлину від Валентини Мазненко-Подгурської, чи не єдиної, котра на цей час супроводила свій текст свідоцтвом про публікацію й знаком авторського права, дещо сумнівним, враховуючи, що її «твір» – переспів відомої радянської пісні:

*«– Что происходит в стране? – А снова зима.
– Евромайдан, полагаете Вы? – Полагаю.
Я ведь и вам на Майдан приходит предлагаю
И защитит ваши милые сердцу дома.
– Что же за всем этим будет? – А будет война. [...]
Вот миллионы мужчин и девчонки внутри,
И беркутячие маски по кругу, по кругу.
Бой начинается, вот вам Калашников в руку,
И раз, два, три, раз, два, три, раз, два, три, раз, два, три.»*

(P.S. Моя кавер-версія известного стихотворения и песни Татьяны и Сергея Никитиных «Диалог у Новогодней ёлки». Спустя 40 лет диалог получился именно таким. При желании можно петь. Мотив, думаю, помнят все.). © Copyright: Валентина Подгурская, 2014 Свидетельство о публикации №114011812292».

Літературна комунікація за мотивами Майдану в цей час набуває міжнародного масштабу. Долучаються до українського політично-політичного дискурсу на ФБ, наприклад, польський письменник Богдан Задура (на сторінці Форуму видавців [19] від 28 лютого переклад його «а ти впустив би в свою оселю / біженця з України...», «з лівого боку екрану напис...» та ін.), німець Дірк Уве-Берккер («die Toten des Maudan») і учасник багатьох українських літературних фестивалів литовець Вітас Декшніс, який глумиться над недорікуватістю Азарова, використовуючи «азірівку» й алюзію до роману Гемінґвея: «Азіров був порядним хієм. / И ось остався ні у діл / И не питайся, дорогой читачу, / Дзвенит по кому кілікіл».

30 січня розлітається мережею ФБ високохудожній твір професійної української письменниці Мар'яни Савки [20]:

*«Мій Господи, ти, наковтавшись прогірколого диму,
В п'їтьмі й у пожежі, та, зрозуміло, без каски,
Стоїш за плечима в синів найдорожчих – незримо –
Щоб руки простерти, якщо їм судилося впасти. [...]
Ти просто там стій. І тримай на долоні своїй
Запалене місто-свічу, серед снігу і диму,
Якщо тебе хтось не впізнає, дай знак, що ти свій,
Що завжди стоятимеш поруч з синами своїми.»*

Позначена високим трагізмом, молитва також містить алюзії до конкретних політичних реалій: прогірклий дим – від шин, палених на Майдані, сніг, бо події розгорталися взимку, каска, яку законами 16 січня заборонено носити в Україні, прохання дати знак «що ти свій», оскільки Майдан супроводжувався постійними провокаціями й у величезної маси людей постала проблема впізнавання «своїх». Загальне християнізоване звучання поезії зумовлене й авторським задумом, і специфікою художнього письма учасників групи, і активною роллю священників, особливо УГКЦ, у подіях Майдану. Такої ж естетичної потужності буде й лютнева поезія-реквієм Мар'яни Савки «Хоч пошепки, хоч криком, хоч виттям...». Маріанна Кіяновська [21], подруга Мар'яни Савки по літературній групі 1990-тих «ММЮННА ТУГА», репостить поезії Савки й вступає у поетичний діалог: «Шелест снігу як кожен сніг / У падінні збиває з ніг / З тихим свистом збиває з ніг / Куля снайпера навідліг...». Алітерація та образна система поезії утворює візуально-аудіальну картину боротьби Майдану: «Беркут наче голодний крук / Відшматовує кисті рук / Та сплітаються сотні рук / І гримить барикадний стук».

Величезне нервове напруження двох місяців дається взнаки, й письменники намагаються час від часу повертати душевну рівновагу. Так, наприкінці січня навколо репосту, зробленого Кіяновською, майже завжди винятково серйозною, рефлексуючою й інтелектуальною, виникає нова форма літературної комунікації – трагікомічний письменницький бліц-геппенінг як переробка народної пісні «Била мене мати...»: *«Marianna Kijanowska Svetlana Fesenko:*

*Била мене мати березовим прутом,
щоби я не стояла з молодим беркутом.*

*Била мене мати цепом від ровéра,
щоби я не стояла з міліціонером.
Била мене мати колінчастим валом,
щоби я не стояла із регіоналом.*

Тетяна Савченко

*била мене мати дошкою з цвяшками,
щоби не стояла я із тітушками*

Борис Херсонский

*Ой зробила каліченьку, била мене мати.
Зараз навіть на Майдані не могу стояти....*

Larysa Denysenko

*Била мене мати старим патефоном,
щоб я не стояла з молодим «Грифоном»,
щоб не підкорялась овочам пикатим –
били мене мати, били мене тато))».*

У лютому, з поновленням активного політичного життя і відчуттям, після невеликого святкового злагодніння, що напруга є максимальною і має ось-ось вибухнути, тривання має перерости в дії (події), поетичний дискурс насичується до густини самозаймання. 1 лютого Андрій Бондар [22] висміює поїздку Азарова до Відня й гомофобські гасла Партії Регіонів у саркастичному суржиковому посланні експрем'єра до экс-президента: «Послухай, Батя, тут у Відні дуже круто. / Я бачив очі Моцарта, театр і гей-парад. / І знаєш, тут вніманіє до мене не прикуто. / Ніхто не озирається на мій старечий зад», закінчивши оптимістичним: «Ну, ладно, Батя, как всігда, зустрінемся в Гаазі. / Тут час всього дотудого літає самольот». «Покинув гопоту і «беркутов»...», саркастичний віршований портрет політика за авторством Олександра Михельсона [23], містить той же мотив польоту Азарова, а також згадку про «проФесорський» титул Януковича. І 1 лютого Маріанна Кіяновська репостить релігійно-філософську медитацію Катерини Калитко «Тиждень за півжиття, дай напитися, Єреміє».

Письменник і літературознавець Ігор Котик [24] рахує дні революції та вражений ніколи раніше не баченою в Україні жорстокістю внутрішніх військ і маразматичністю экс-президента: «В столиці девятнадцять мінус. Сімдесят перший день. / Горять машини, того розпинають, тих

убили – трудиться МВД...». На той же мотив віршує Софія Кривовська (розповсюджено 5 лютого Володимиром Дорошем у Євромайдан 2013 [9]). Вірш «Спец» побудований на антитезі: «Він бачить три метри у скло на своїм шоломі / Вона – чисте небо в мереживах прапорових» і стверджує повну моральну деградацію внутрішніх військ, бо товариш дитинства, який захищав дівчину від гопників, тепер «...битиме всіх... і її, якщо скажуть «нада», / і буде до дупи колишня дитяча дружба».

Реінкарнована популярна в українському фольклорі тема про водження матір'ю сина на війну та його загибелі. Очікувано популярними стають художньо прості, але щирі поезії Тетяни Власової «Мати відправила сина...» й української поетки з Португалії Оксани Максимішин-Корабель «Мамо, не плач, я повернусь весною...», що швидко розлетілися соцмережами й ЗМІ [25], а «Мамо, не плач...», прочитана зі сцени на Майдані, як і зворушлива поезія Наталії Крісман [26] «Останній лист сина до матері», стали піснями. І далі мотив лишається актуальним (наприклад, у квітні – Володимир Вакуленко [27] «Молитва матері»)

Абсолютно різні за стилістикою, за сприйняттям поезії й навіть за ставленням до поезії, за ступенем художності/публіцистичності Микола Дудар [28] («Дві пари слів»), Юрій Іздрик [29] («Було люболюбо...», «Цей дощ надовго», «DRUMТИАТР»), Володимир Вакуленко [27] («Митцям, що оголошені екстремістами»), Андрій Любка [30] («І знов питали, як снайпер поцілів...») обирають мотивами своїх творів сучасні майданівські події.

Безпосередньо пов'язана з заборонаю носити балаклави, пісня Артема Полежаки [16] «Балаклавачка» стає одним із улюблених музичних брендів Майдану. І на цей же мотив – фольклорні віршовані послання з Майдану «Дорогий наш дядя Вітя...», сатиричне, з переліком злочинних політиків ПР, і «Сплети мені, жінко, чорну балаклаву...».

Розстріл на Грушевського й постання «Небесної Сотні» вже в лютому стає мотивом величезної кількості поезій, інтерпретований російською і українською, аматорами й професіоналами. Його відрефлексовують зарубіжні українські поети – Анна Багряна [14] («Пам'яті героїв лютого 2013-го») й Василь Махно [18] («Лютнева елегія»). Він провідний у аматорському російському посланні-звинуваченні Євгенія Соловчука [31] «Бездушный скот» і щемливій історично-легендарній ремініс-

ценції Ірини Іванченко [32] «Ты знаешь, что речка Почайна...», високохудожніх посланнях до друзів чи близьких Кіяновської [21] («Світлані («мого серця кУті кути...»), екзистенційно-відсторонених Іздрика [29] («а ми уже зовсім ніби не пара...», «я тебе відчуваю неначе припливи й відпливи...»). Цей мотив стане для української поезії наступних місяців постійним (15-річна Соломія Барна [33] «Ми на Майдані сотню днів стояли...», надзвичайно зворушливе послання-епітафія до застреленого снайперами сина, Євгена Котляра, від батька [34] «Сыну, моя кровинка...», у квітні – Олесі Мамчич [35] «У Маріїнському парку навесні...», «Янголи, що нікого не вберегли...», Кіяновської [21] «Жити і так і жити...» та ін.).

У березні почастишає мотив розчарування бездіяльністю Європи (Ірванець: «I Туск, і Ромпей, і Баррозу! / Європо, Європо моя! / Волає розпечений мозок. / Стою, як мудило, я...»). Після захоплення Криму навіть аполітичним громадянам стає зрозуміло, звідки йде загроза для України: у поезіях інтенсивнішають антиросійські мотиви, а серед авторів усе більше маловідомих чи невідомих. Спочатку у варіанті антипутінських (як «письмо владимиру путину» невідомого автора, розповсюджене Сергієм Пархоменко в спільноті Євромайдан 2013 [9]), але за умов відсутності адекватної реакції від громадян Росії – все частіше – антиросійських: Наталі Дзюбенко-Мейс [36] «Це вже провесень...», Наталки Артанії Кобзи [37] «Послание женщин Украины женщинам России» (напередодні 8 Березня), анонімна поезія, поширена спільнотою Церковь Свидетелей Покращення [38] «Привет, фашистская Россия...», ремінісценція «Разговор с товарищем Путиным» розповсюджена від Ігоря Іртеньєва («тоже жидобандеровец, хоть и гражданин РФ») [39], іронічно-сатиричне повчання Миколи Воськала [40] «если ты крымский житель...». У більшості творів, попри біль і розчарування, відчутне намагання пояснити росіянам ситуацію, віднайти порозуміння. Д.Растаєв у зв'язку з 50-тисячним мітингом росіян пише захоплене послання-подяку «Разбуженное сердце всё отчаянней стучит...»: «Спасибо, россияне, что не все вы палачи, / спасибо, что не все вы негодяи» [41].

Окремою сторінкою Майдану з березня стає вірш молодого російськомовної поетки Анастасії Дмитрук [42] «Никогда мы не будем братьями...». Історія побутування цієї поезії така драматична й роз-

лога, що потребує (як історії ще кількох популярних поезій) окремого дослідження. Твір набув значного розголосу не лише через відвертість поетично-політичної заяви, яскраве протиставлення українців і росіян, візуальний супровід, але також через шквал неприйняття росіянами, амплітуда якого – від зверхньої поезії-відповіді до глуму, залякувань і прокльонів.

У травні й червні поезія в соцмережах продовжує виконувати функції ліричного, соціально-політичного, сатирично-викривального консолідуючого щоденника українців. Через спроби протистояти російській інформаційній агресії посилюється ідеологічний аспект, а від середини квітня частішають вислови негативного ставлення до росіян, трансформується мотив провадження сина та його загибелі (Анатолій Матвійчук [43] «Останній монолог вертолітника»), з'являється новий для сучасної української літератури мотив біженців (на офіційній сторінці культового сучасного письменника з Харкова Сергія Жадана [44] – «Візьми лише найважливіше...»), інколи свої прозові гумористичні суржикові спостереження за дійсністю перетворює на вірші Віталій Чепинога, зокрема й у зв'язку з новим мотивом «Путін-хуйло» [45]:

*«Прагнення миру...
Ми чекаєм щоб все це скінчилось,
Щоб ніхто не стріляв з-за угла.
Щоб здавалось, що це все наснилось,
Що ніколи й не було Хуйла...[...]
Щоб останній загарбницькій суці
На погості вкопали хреста.
Щоб на злomu вкраїнськiм фейсбуці
Хтось нарешті запостив ката...»*

Так само злободенні його «переробки» творів Маяковського, Шевченка, Котляревського. Ігор Іртенєв [39] долучається до інтерпретування цього мотиву («Да чтобы челюсти свело...»). Загалом мотив, як і антиросійські, є популярним серед російськомовних дописувачів поезії на ФБ – «Алексей Лукьянов» [46], «Михаил Мешман» [47], «Сергей Кузьмич» [48]. І, звісно, здобув фольклорну інтерпретацію (на сторінці ФБ Олександра Аронця [49]): «Назви мене укропом, чи хохлом, / Бандерой страшним можеш називати!/ Аби мені не стать як ти... хуйлом,

/ Безпомічним (обісраним*) рабом країни вати! Народна творчість».

Для деякого з письменників події півріччя були такими травматичними, що вони, зізнаються в коментарях на ФБ, змогли взятися до писання поезії лише в червні, як Ірина Цілик [50]. А дехто, як Борис Гуменюк [51], вирушили просто з Майдану добровольцями в АТО й тепер з'явилася трагічна нагода говорити про українську воєнну лірику.

Соціальні мережі дають змогу відстежувати хронологічний аспект творення поезії в режимі, коли поезія з'являється за кілька чи кільканадцять годин після події, що стала її мотивом, як безпосередню емоційно-психологічну реакцію творчо обдарованої особистості на політичну подію. Переважно це самопрезентація чи самовираження з приводу гострих громадсько-політичних подій, але водночас – репліка в темпоральному суспільному полілозі-щоденнику як у соцмережах на власних сторінках письменників чи тематичних спільнотах, так і безпосередньо в спілкуванні на Майдані. На загострену комунікативну потребу вказує жанр послання, що виразно переважає серед інших і зазнає найрізноманітніших модифікацій:

- інтимно-громадянські послання батьків до дітей, серед яких виокремлюються різдвяні й послання-епітафія, сина (варіант – загиблого сина) до матері, послання до друзів;
- послання-епіграма, писана «азірівкою»;
- іронічне національно-політичне послання-подяка;
- публіцистичне національно-феміністичне послання;
- політичне послання-інвектива у формі листа чи бурлескної переробки;
- політичне послання-звинувачення;
- політичне колегіальне послання;
- національно-політичне послання-декларація.

Серед традиційних жанрів – гумористично-сатиричні переспіви, народницькі заклики (обидва також мають активну комунікативну семантику), епітафії, елегії, реквієми, сатиричні афоризми, медитації, пісні, ліричні поезії різної тематики.

Вивчення поетичних дописів на мотиви Євромайдану (Майдану) в соцмережах і, частково, безпосередньо на Майдані, а також тематичних спільнот (сторінок), засвідчує потужну суспільну консолідацію прихильників Євромайдану (Майдану) на основі культурної експре-

сивно-прагматичної комунікації й спільного переживання громадсько-політичних емоцій у період активних політичних подій. Майже кожна значущіша подія цього періоду стає мотивом віршованого твору. Поезія існує в аудіальному, візуальному й текстовому форматі. Традиційна українська поезія, реінкарнована з відомої ще з шкільних курсів громадянсько-патріотичної банальщини, як і твори сучасних авторів, написані буквально синхронно з подіями, стають репліками масштабного цілеспрямованого суспільного полілогу.

Вивчення культурно-мистецького й комунікативного досвіду Євромайдану (Майдану) лише розпочинається. Перспективними для вивчення є сучасні жанри сатирично-гумористичного й ліричного онлайн-щоденника з формально зниженою комунікативною функцією і нова форма літературної комунікації – письменницький бліц-геппенінг, вивчення поезії Майдану, зачитаної протягом революції зі сцени на Майдані, представленої на спеціальних письменницьких сайтах і в запланованих до друку й виданих уже на сьогодні книжках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Поезія Майдану. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/poemsofmaidan>]
2. Поезія Євромайдану. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/poesiya.maidanu?ref=ts&fref=ts>]
3. Бібліотека Майдану. – [Електронний ресурс. Режим доступу:]
4. Вірші та поеми Української революції 2014. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/revolutionpoems>]
5. Поезія Майдану та Революції / Ні війні. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://vk.com/revolitoner>]
6. Поэзия Майдана. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.odnoklassniki.ru/poezyamayd>]
7. Вірші українською мовою. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.odnoklassniki.ru/group/51906144829441/topics?st.gpage=227>]
8. Місто Львів – Город Львов «Відродження» . – [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.odnoklassniki.ru/lviv.be/topics/-1183286370>]
9. Євромайдан 2013. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/euromaydan2013/?fref=ts>]
10. Група Антимайдан. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/antimaydan13?ref=ts&fref=ts>]
11. Сергей Мырдин. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www>.

- facebook.com/profile.php?id=100004483838149&ref=ts&fref=ts]
12. Александр Пиренейский-Розенберг. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100005090554488>]
 13. Український Щитоносець. Сайт розваг <https://www.facebook.com/Shitonosec?fref=ts>]
 14. Анна Bagriana. – [Электронний ресурс. Режим доступу: https://www.facebook.com/anna.bagriana?fref=pb&hc_location=friends_tab]
 15. Олександр Ірванець. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/alekirvan?ref=ts&fref=ts>]
 16. Artem Polezhaka. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/artem.polezhaka?fref=ts>]
 17. Наталія Крісман. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/nkrsmn?ref=ts&fref=ts>]
 18. Vasyi Makhno. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/vasyi.makhno?fref=ts>]
 19. Форум видавців. Громадська організація. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/lviv.bookforum?fref=ts>]
 20. Marjana Savka. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/marjana.savka?ref=ts&fref=ts>]
 21. Marianna Kijanowska. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/marianna.kijanowska>]
 22. Андрій Бондар. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/andrij.bondar?ref=ts&fref=ts>]
 23. Олександр Михельсон. – [Электронний ресурс. Режим доступу: https://www.facebook.com/olexander.mykhelson?ref=br_rs]
 24. Ihor Kotyk. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/ihor.kotyk?ref=ts&fref=ts>]
 25. Щур Марія. «Я буду боротися словом» – авторка вірша, яким проводжали героїв Майдану // Радіо Свобода. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25277238.html>]
 26. Наталія Крісман. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/nkrsmn?fref=ts>]
 27. Владимир Вакуленко-К. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/wakulenko.k.wolodimir?ref=ts&fref=ts>]
 28. Микола Дудар. – [Электронний ресурс. Режим доступу: https://www.facebook.com/mikola.dudar?ref=br_rs]
 29. юр іздрик. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/okriru?ref=ts&fref=ts>]
 30. Anriy Lyubka. – [Электронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/anriy.lyubka>]

- facebook.com/andriy.lyubka?ref=br_rs]
31. Євгеній Соловчук Бездушный скот // Maksym Savanevsky. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/maksym.savanevsky/posts/10201816685833786>]
 32. Презентація нової книги Ірини Іванченко. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/events/714741398588282/permalink/718023551593400/>]
 33. Соломія Барна. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/EvromaidanSOS/posts/686346998073485>]
 34. Николай Котляр Сыну. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/EvromaidanSOS>]
 35. Олеся Мамчич. – [Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.facebook.com/olesya.mamchych?fref=pb&hc_location=friends_tab]
 36. Наталя Дзюбенко-Мейс. – [Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.facebook.com/natali.dzubenkomace?ref=br_rs]
 37. Рада Сонячна (Наталка Артанія Кобза) . – [Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.facebook.com/natalka.kobza?ref=br_rs]
 38. Церковь Свидетелей Покращения. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/svideteli.pokrashenia/posts/593087060787332>]
 39. Игорь Иртенъев. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/pages/%D0%98%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%8C-%D0%98%D1%80%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%8C%D0%B5%D0%B2/220685994732782?ref=ts&fref=ts>]
 40. Микола Воськало. – [Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.facebook.com/d1versey?ref=br_rs]
 41. Д.Растаев // Яна Довбуш (Кийко) . – [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://goroskop.odnoklassniki.ru/profile/271305782329>]
 42. «Никогда мы не будем братьями!» Стих Анастасии Дмитрук. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Qv97YeC563Y>]
 43. Анатолій Матвійчук. Останній монолог вертолітника. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.odnoklassniki.ru/group/52258813313104/topics?st.gpage=3>]
 44. Сергій Жадан. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/sergiyzhadan?ref=ts&fref=ts>]
 45. Віталій Чепинога. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/vitalii.cherynoga?fref=ts>]
 46. Алексей Лукьянов. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www>.

facebook.com/sikaraska?fref=ufi]

47. Михаил Мешман. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/profile.php?id=793683415&fref=ufi>]
48. Сергей Кузьмич. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/kuzmith2>]
49. Олександр Аронець. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/oleksandr.aronets?ref=ts&fref=ts>]
50. Іра Цілик. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/ira.tsilyk?ref=ts&fref=ts>]
51. Борис Гуменюк. – [Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.facebook.com/borys.humenyuk?fref=pb&hc_location=friends_tab]

Snizhana Cherniuk. Sociopolitical and literary communication in the epicenter: poetry on the Majdan and about the Majdan.

From the end of November 2013 not only Euromaidan (Majdan), but also Ukrainian content on social networks filled with diverse poetic interpretations of current political events in Ukraine, accounting for consolidating temporal polylogue-diary of nation. In the article are motifs, images, forms of existence and function of such poetry.

Key words: literary communication, poetry on the Majdan poetry about the Majdan, temporal polylogue-diary, sociopolitical communication.

Snizhana Czerniuk. Komunikacja społeczno-polityczna i literacka w strefie zero: poezja Euromajdanu (Majdanu).

Od końca listopada 2013 roku nie tylko Euromajdan (Majdan), ale także ukraińskie konta użytkowników w serwisach społecznościowych wypełniają się różnymi poetyckimi interpretacjami wydarzeń politycznych w Ukrainie. W artykule zostały określone motywy, tematy, funkcjonowanie takich dzieł jako powstanie konsolidującego temporalnego polilogu-pamiętnika narodu.

Słowa kluczowe: współczesna komunikacja literacka, poezja Euromajdanu (Majdanu), temporalny polilog-pamiętnik, komunikacja społeczno-polityczna.